

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

libero arbitrio, etiam quale nunc habemus. At certe non omne vinculum necessitatis removeret à libero arbitrio, qui ab illo removeret tantum necessitatem violentam, aut etiam cum necessitate violenta solam necessitatem voluntariam immutabilem. Ergo manifestum est S. Augustinum à libero arbitrio, etiam quale nunc habemus, removere non solum necessitatem violentam, sed etiam voluntariam, tam mutabilem, quam immutabilem, nimirum ut actus nostros habeamus in potestate nostra, & sicut eorum domini, atque ita possimus pro arbitrio bene vel male vivere, & absque quavis antecedenti necessitate intrinseca bene vel male vivendi, sicque bene vivendo mereri, male autem vivendo demereri, iustique puniri à Deo.

ARTICULUS III.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. S. Augustinus libertatem propriè dictam opponit servituti & captivo. Item opponit dominationi. Item exponit illam per non esse in potestate demonis, & per esse inalligatum & inimpeditum. Nunquam autem illam consistere docet in immunitate à simplici necessitate. *Ad solutionem nota.* Triplex communiter distinguitur libertas à Doctoribus catholicis, libertas scilicet à servitute, à coactione, & à simplici necessitate. Libertas autem à servitute subdividitur in libertatem à servitute subjectionis sub dominio alterius, libertatem à servitute peccati, & libertatem à servitute aliarum miseriarum, sive corporalium, sive spiritualium. Hæc libertas vocatur libertas liberationis, quia consistit in eo, quod quis liberetur à subjectione, vel à peccato, vel ab aliis miseriis sive corporalibus sive spiritualibus.

Libertas à coactione vocatur libertas spontaneitatis, quia consistit in eo, quod quis spontè agat, vel pariat, & non coactè. Duplex autem est coactio, una totalis, & dicitur coactio simpliciter; altera non totalis & imperfecta tantum, & dicitur coactio secundum quid. Prima est, cum aliquid sit, passio nihil conferente, sed quantum potest retinente, ut cum aliquis, omnino invitatus, & quantum potest reluctans, ligatur. Altera est, cum aliquid facimus, vel patimur, partim nolentes, partim volentes, ut cum mercator metu naufragii merces suas projicit in mare. Primam pati non potest voluntas, quantum ad actus elictos, quia repugnat voluntatem velle aut nolle aliquid, nihil omnino conferendo ad actum volendi aut nolendi; cum omnis actus sive volendi, sive nolendi, sit essentialiter activatendentia voluntatis. Altera verò cadere potest in actus elictos voluntatis etiam liberos, ut patet in mercatore, qui metu naufragii sic projicit merces in mare invitatus, ut liberè projiciat, & quia vult projicere, cum posset nolle projicere, & malle subire periculum naufragii, quam pati jacturam mercium suarum. Prima tollit omnino voluntarium & liberum, secunda voluntarium, non liberum minuit. Libertas à prima non sufficit ad libertatem arbitrii, sed requiritur: libertas verò à secunda nec sufficit, nec requiritur.

Libertas à simplici necessitate, quæ ad libertatem arbitrii requiritur, dicitur libertas indifferentiæ, & est naturalis facultas pro arbitrio & ex propria determinatione hoc vel illud agendi, hoc agendi vel non agendi, positis omnibus ad agendum prærequisitis. Hæc autem facultas necessaria est ad hoc, ut ea, quæ à nobis bene vel male fiunt, impurentur nobis ad laudem vel ad vituperium, ad præmium vel ad poenam. His præsuppositis,

Ad obj. R. S. Doctorem tunc loqui de libertate liberationis, vel à servitute demonis, vel à servitute peccati, vel à servitute concupiscentiæ, aliarumque miseriarum, sive corporalium, sive spiritualium, vel à servitute difficultatis in bono faciendo & malo vitando, aut etiam de libertate à coactione sive perfecta sive imperfecta: utramque enim sæpè patimur à concupiscentiæ, quæ nos sæpè ad consensum pertrahit

aliquo modo invitos, sæpè etiam voluntate nihil omnino conferente, sed quantum potest repugnante, erumpit in motus inordinatos, & rationi contrarios. At præter has libertates, aliam agnoscit S. Doctor, nempe libertatem arbitrii, quam propter justum iudicium Dei vindicat ab omni vinculo necessitatis, hoc est, quam vindicat ab omni antecedenti & intrinseca ad unum determinatione, ut sit in nobis sufficiens principium meriti & demeriti, & actus nostri, prout bene vel male à nobis fiunt, jure merito nobis imputentur ad laudem vel ad vituperium, ad mercedem vel ad supplicium.

Obj. 2. Ex S. Augustino, actus aliquis hoc ipso liber est libertate arbitrii, quod est in nostra potestate: sic enim loquitur S. Doctor lib. 3. de lib. arb. cap. 3. *Voluntas nostra (id est, volitio) nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate, libera est nobis.* Atqui ex eodem, volitio, etiam necessaria, est in nostra potestate. Ergo ex Augustino, volitio, etiam necessaria, libera est libertate arbitrii, & consequenter, juxta mentem Augustini, necessitas simplex non repugnat libero arbitrio.

R. neg. min. Nam juxta mentem S. Augustini, illud solum est in nostra potestate, de quo possumus pro arbitrio in utramque partem disponere, ut patet ex lib. de Spir. & litt. cap. 31. ubi sic ait S. Doctor: *Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod, si vult, facit; si non vult, non facit.* Hominem enim aliquid facere, si vult, non facere, si non vult, non est aliud, secundum communem loquendi modum, quam posse pro arbitrio illud facere, vel non facere, & omni ad illud faciendum vel non faciendum antecedenti determinatione intrinseca carere, & consequenter nihil aliud est, quam posse de illo pro arbitrio disponere in utramque partem. At manifestum est, eos non posse in utramque partem de illo disponere, quod antecederet & intrinsece necessarium est. Ergo juxta mentem S. Augustini, volitio necessaria non est in nostra potestate.

Instabis. Juxta mentem S. Augustini, volitio, hoc ipso præcisè quod volitio est, est essentialiter in nostra potestate. Patet ex verbis proximè citatis: *Voluntas nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate.* Superius dixerat S. Doctor: *Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas, est.* Atqui omnis volitio, quantumvis necessaria, est volitio. Ergo juxta S. Augustinum, volitio, quantumvis necessaria, est essentialiter in nostra potestate.

R. neg. maj. Ad prob. R. loco citato, & aliis similibus, S. Doctorem intelligere, non volitiones quaslibet, sed eas tantum, quæ sunt à voluntate, ut est facultas volendi, activè ad volendum vel non volendum indifferens, & expertis omnis antecedentis determinationis intrinseca ad unum. Patet ex ipso cap. quod nobis objicitur, & ubi S. Augustinus non semel voluntatem seu volitionem opponit antecedenti necessitati, etiam voluntariæ. *Miraris, inquit, quomodo non sunt contraria & repugnantia, ut Deus præsciens sit omnium futurorum, & nos non necessitate, sed voluntate peccemus.* Si enim præsciens est Deus, inquit, peccatum esse hominem, necesse est ut peccet: si autem necesse est, non ergo est in peccando voluntatis arbitrium, sed potius inevitabilis & fixa necessitas. Quæ rationatione hoc videlicet ne conficiatur, times, ut aut Deus futurorum omnium præsciens impie negetur, aut si hoc negare non possumus, fateamur non voluntate, sed necessitate peccari.

Instabis. S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. c. 3. jam citato dicit, præscientiam divinam coherere cum libero arbitrio, quia præcisè non impedit, ne præscita volitio sit volitio, & in conciliando libero arbitrio cum præscientia divina sollicitus tantum est de libertate à coactione, nullatenus de libertate à simplici necessitate: nam sic loquitur: *Voluntas igitur nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate, libera est nobis. Ita fit, ut & Deum non negemus esse præscium omnium futurorum, & nos tamen velimus, quod volumus. Cum enim sit præ-*

vis concinentem, & aperte adversantem Luthero, Calvino & Janenio.

Secunda necessitas est ea, non secundum quam dicimus aliquid necessarium esse, sed, quod longe aliud est, secundum quam dicimus, necesse esse, ut aliquid ita sit, vel fiat. Hæc necessitas est extrinseca, quia nihil per se immediate ponit in re, vi cuius necessaria sit: est hypothetica, non absoluta, quia supponit aliquam hypothesein, ex qua resultat. Unde subdividi potest in antecedentem simpliciter, & antecedentem secundum quid, seu consequentem. Cujus subdivisionis primum membrum prætermittit hic S. Doctor, utpote non necessarium ad refellendos Stoicos, contra quos hic disputat.

Necessitas extrinseca antecedens simpliciter est ea, quæ resultat ex aliqua hypothese, quæ nullo modo in potestate nostra est, ut fuerit, vel non fuerit. Talis est necessitas, secundum quam dicimus, necesse esse, ut prædestinati salventur, vel secundum quam dicimus, necesse esse, ut actus à Deo prædestinati fiant. De hac necessitate in Tractatu de Deo, secundum principia SS. Augustini & Thomæ, fusè disputavimus. Necessitas extrinseca consequens, seu antecedens secundum quid tantum, est ea, quæ resultat ex aliqua hypothese, quæ aliquo modo est in nostra potestate, ut fuerit, vel non fuerit. Talis est necessitas illa, secundum quam dicimus necesse esse, ut actus à Deo absolute prædicti, sint pro eo tempore, pro quo à Deo prædicantur esse futuri. Hypothesis enim præscientiæ divinæ est aliquo modo in potestate nostra, ut fuerit vel non fuerit: nam cum actus nostri non sint futuri, quia Deus præscit eos esse futuros, sed è contra Deus præscit esse futuros, quia futuri sunt, ut docet S. Augustinus cap. citato, præscientia divina, ut fuerit, vel non fuerit, dependet, seclusis imperfectionibus, à futuritione vel non futuritione actuum nostrorum, atque ita cum futuritio vel non futuritio actuum nostrorum dependeat à nobis, à nobis quoque, seclusis imperfectionibus, dependet præscientia divina, ut fuerit, vel non fuerit.

De hac igitur necessitate rectè dicitur à S. Doctore: *Si autem illa definitur esse necessitas, secundum quam dicimus necesse esse, ut ita sit aliquid, vel ita fiat, nescio cur eam timeamus, ne nobis libertatem auferat voluntatis.* Cum enim resultet ex aliqua hypothese, quæ in potestate nostra est, ut fuerit, vel non fuerit, ipsa consequenter, ut fuerit, vel non fuerit, est in potestate nostra. Necessitas autem, quæ sic est in nostra potestate, non modo non auferit libertatem voluntatis, sed è contra supponit aliquod ejus exercitium, non quidem realiter, sed, quod sufficit, ratione & natura prius. Necessitas igitur secundum quam dicimus necesse esse, ut actus, quibus bene vel malè vivimus, aliquando sint, quia Deus eos præscit, nec nocet, nec nocere potest eorum libertati: cum enim resultet ex hypothese, quæ in potestate nostra est, ut fuerit, vel non fuerit, ipsa quoque, ut fuerit, vel non fuerit, est in potestate nostra. Sicut autem libertati actuum nostrorum nocere non potest necessitas, quæ à nobis pendet, ut sit, vel non sit; ita nec ea, quæ à nobis pendet aut pendeat, ut fuerit, vel non fuerit.

Præterea, hæc necessitas extrinseca & consequens, non tantum, quod vel solum sufficit ad salvandam libertatem arbitrii & activam indifferentiam, non tantum, inquam, cadit in substantiam, sed etiam in modum actuum prædictorum: cum enim Deus non solum præsciat actus, quibus bene vel malè vivimus, esse futuros, sed etiam tali modo, hoc est, liberè libertate arbitrii futuros, & à facultate ad opposita activè indifferente eliciendos esse, necesse est, ut actus, quibus bene vel malè vivimus, non solum aliquando fiant, quia Deus præscit esse futuros, sed etiam ut tali modo, hoc est, liberè libertate arbitrii fiant, & à facultate ad opposita activè indifferente eliciantur. Necessitas igitur extrinseca & consequens, orta ex infallibilitate præscientiæ divinæ, non modo non auferit libertatem voluntatis, seu activam ad utrumque oppositorum indifferentiam, sed potius eam infert, estque illius veluti quoddam tutissimum sigillum, quo minuitur, & protegitur. Ex hy-

pothesi enim præscientiæ divinæ, tanta certitudine & infallibilitate actus, quibus bene vel perperam vivitur, eliciuntur liberè & cum facultate ad utrumque oppositorum expedita, quanta certitudine & infallibilitate Deus præscit, quidquid præscit. Hanc esse mentem S. Augustini, manifestum est ex dictis obj. 2. inst. 2.

Hanc autem doctrinam confirmat & illustrat S. Doctor duobus exemplis. Primum petit à vita accidentali & præscientia Dei, hoc est, ab actibus liberis & contingentibus voluntatis & intellectus divini, quibus scilicet vivit Deus in actu secundo: velle enim & intelligere, est vivere. Sic itaque loquitur cap. citato: *Neque enim & vitam Dei & præscientiam Dei sub necessitate ponimus, si dicamus necesse esse, Deum semper vivere, & cuncta præscire*, hoc est, quamvis dicamus necesse esse, ut Deus semper & immutabiliter velit, quidquid vult circa alia à se; non idcirco tamen dicimus Deum necessariò velle id, quod vult circa alia à se. Aliud enim est, Deum necessariò velle alia à se, & aliud necesse esse, Deum velle semper & immutabiliter alia à se, ex hypothese quòd velit alia à se. Sic Deus non necessariò, sed ex propria determinatione vult mundum, licet ex hypothese quòd velit mundum, necesse sit, ut immutabiliter velit illum ab æterno & pro æterno.

Similiter licet dicamus necesse esse, ut Deus præsciat omnia futura, quæ futura sunt, non idcirco dicimus præscientiam divinam esse absolute necessariam: aliud enim est necesse esse, ut Deus præsciat omnia futura, quæ re ipsa futura sunt, & aliud absolute & simpliciter Deum necessariò præscire; & quamvis ex hypothese quòd sint aliqua futura, Deus non possit illa non præscire; quia tamen sic futura sunt, ut potuerint non esse futura, sic Deus præscit illa necessariò ex hypothese, ut potuerit non præscire: cum Deum repugnet præscire ut futura, quæ non sunt futura. Unde præscientia divina sic necessaria est ex hypothese futurorum, ut sit in se contingens & libera Deo, qui pro suo arbitrio potuit velle vel non velle, ut essent aliqua futura, & ita potuit pro suo arbitrio habere vel non habere futurorum aliquorum præscientiam. Igitur necessitas, secundum quam dicimus necesse esse, ut Deus velit ab æterno & pro æterno omnia, quæ vult extra se, & omnia futura præsciat, non tollit libertatem decretorum divinorum, nec contingentiam præscientiæ divinæ, nec liberum liberi arbitrii divini exercitium impedit, sed supponit, cui proinde non plus nocet, quam necessitas non moriendi, & nunquam à vero aberrandi, nocet omnipotentia divinæ. Quod exemplum obiter assumit S. Doctor: *Sicut, inquit, nec potestas ejus minuitur, cum dicitur mori fallique non posse.*

Alterum exemplum petit loco citato S. Doctor à libero nostro arbitrio, in hunc modum: *Sicut etiam cum dicimus necesse esse, ut, cum volumus, libero velimus arbitrio: & verum proculdubio dicimus, & non ideo ipsum liberum arbitrium necessitati subicimus, quæ admittit libertatem*; hoc est, verè & rectè dicimus necesse esse, ut libero velimus arbitrio, cum liberè volumus; nec tamen hoc dicendo imponimus libero arbitrio necessitatem, quæ sit contraria libertati, seu indifferentiæ activæ, in qua consistit ratio liberi arbitrii. Nam necessitas illa, secundum quam dicimus necesse esse, ut libero velimus arbitrio, si liberè volumus, non impedit liberum exercitium indifferentiæ activæ, sed includit: cum necesse esse, ut, si liberè volumus, libero velimus arbitrio, nihil aliud sit, quam necesse esse, ut liberè velimus, cum liberè volumus, & libera volitio sit actuale exercitium liberi arbitrii, sic ut impossibile sit nos liberè velle, & libertatem arbitrii non exercere. Quæ vera sunt sine ullo libertatis arbitrii præjudicio. Cum hac enim necessitate manet immunitas ab antecedenti ad unum determinatione, seu activa indifferentia ad volendum vel non volendum pro arbitrio.

Graviter igitur errant Stoici, cum omnem promiscuè necessitatem remonent à libertate arbitrii, velut illi inimicam. Nam, ut ex dictis apparet, arbitrii libertati non officit necessitas illa, secundum quam dicimus necesse esse, ut aliquid ita sit, vel fiat ex aliqua hypothese: cum tali enim necessitate activam indifferentiam ad

ad utrumlibet oppositorum expeditam manere, satis superque ostensum est. Unde graviter errant, dum, ut homini liberum circa actus, quibus bene vel male vivitur, arbitrium asserant, negant in Deo præscentiam omnium futurorum, quia, si Deus futura omnia præscent, necesse est ut fiant actus, quibus bene vel male vivitur. Errant, inquam, quia, non obstante hac necessitate, actus illi adhuc liberè fient, imò propter illam certius liberè fient, ut probatum est. Quod

Confirmat adhuc S. Doctor his verbis: *Neque ideo peccat homo, quia Deus illum peccatum præscent; imò non dubitatur ipsum peccare, cum peccat, quia ille, cuius præscentia falli non potest, non fatum, non fortunam, non aliquid aliud, sed ipsum peccatum esse præscent, qui si nolit omnino, non peccat, sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscent; hoc est, non ideo malè agit, quia Deus præscent illum malè acturum, sed è contra Deus præscent illum malè acturum, quia malè agit. Unde non dubitatur illum malè agere ex propria voluntatis determinatione; quia ille, cuius præscentia non fallitur, præscent eum, non ex antecedenti aliqua & ineluctabili necessitate, sed ex libera voluntatis determinatione malè acturum esse. Potest igitur is, qui peccat, pro arbitrio velle, vel non velle peccare, licet Deus præscent illum esse peccatum; ita tamen, ut si noller peccare, Deus illum peccatum non esse præscent. Non ergo Deus præscent falli potest, quia si homo peccaturus est, Deus præscent peccatum, si verò peccaturus non est, Deus præscent non peccatum, nec tamen hæc præscentiæ divini infallibilitas aufert, sed è contra infert activam indifferentiam voluntatis, & liberam fututionem actus. Quocirca, inquit S. Doctor, nullo modo cogimur, aut retenta præscentia Dei, tollere voluntatis arbitrium, aut retento voluntatis arbitrio, Deum, quod nefas est, negare præscent futurorum: sed utrumque amplectimur, utrumque fideliter & veraciter confitemur, non quia præscent libertas à coactione, ut contra manifestam veritatem contendit Janfenius, sed quia libertas etiam indifferentiæ cum infallibilitate præscentiæ divini manere convincitur.*

ARTICULUS IV.

Utrum S. Augustinus senserit liberum arbitrium, secundum statum quem habet in homine viatore consideratum, esse facultatem bene vel male agendi pro arbitrio, positis omnibus ad agendum prærequisitis.

RESPONSIO.

ITa sensit S. Augustinus.

Prob. 1. Ex lib. 2. contra Faustum c. 5. Nos quidem sub fato stellarum, inquit, nullius hominis generis ponimus, ut liberum arbitrium voluntatis, quo bene vel male vivitur, propter iustum iudicium Dei ab omni vinculo necessitatis vindicemus. Igitur juxta S. Doctorem, liberum hominis viatoris arbitrium est facultas bene vel male vivendi, & consequenter facultas bene vel male agendi, ab omni vinculo necessitatis expedita.

2. Ex lib. de grat. & lib. arb. c. 2. ubi S. Doctor refert hæc verba Ecclesiastici: Ipse ab initio fecit illum, & reliquit illum in manu consilii sui. Si volueris, conservabis mandata, &c. Quibus verbis scriptor sacer describit liberum arbitrium hominis viatoris. Illis autem recitatis, sic prosequitur S. Augustinus: Ecce aperte videmus expressum liberum humane voluntatis arbitrium. Unde sic argumentor breviter. S. Augustinus liberum hominis viatoris arbitrium constituit in ea facultate, quam homini viatori attribuit Ecclesiasticus. Atqui Ecclesiasticus attribuit homini viatori potestatem bene vel male agendi pro arbitrio, & abique omni antecedenti ad bene vel male agendum necessitate intrinseca. Ergo, &c.

3. S. Doctor lib. 1. operis imperfecti, n. 78. & 79. refert hæc Juliani verba: Libertas arbitrii, qua à Deo emancipatus homo est, in admittendi peccati, & absti-

nendi à peccato possibilitate consistit. Factum est enim animal rationale, mortale, capax virtutis & vitii, quod possit ex concessa sibi possibilitate, vel servare Dei mandata, vel transgredi. Ecce Julianus manifestè liberum hominis viatoris arbitrium describit per libertatem indifferentiæ circa bonum & malum, cui sanè consentit Augustinus, dum hic obiter castigat tantum illud, quo à Deo emancipatus homo est; quia hoc modo loquendi suggerit Julianus hominem non indigere gratia Dei. Unde petit ab illo Augustinus, ut agnoscatur, non aliud esse arbitrium laudabiliter liberum, nisi quod fuerit Dei gratia liberatum.

4. Eod. lib. & inferius, recitat S. Doctor hæc alia Juliani verba, n. 82. Libertas arbitrii possibilitas est vel admittendi vel vitandi peccati, expers cogentis necessitatis, hoc est, omnis antecedentis necessitatis, etiam voluntariæ, ut interpretatur ipse Janfenius. Juliano autem ita perspicue libertatem arbitrii, qualem habent homines viatores, in libertate indifferentiæ circa bonum & malum constituenti id unum opponit: Homo non potest servus esse iustitiæ, & liber à dominante peccato, nisi eum Filius liberaverit, hoc est: Homo non potest sine gratia Christi libertatem illam arbitrii laudabiliter exercere, servando iustitiam, & abstinenti à peccato. Juxta phrasim Augustini, homo servus est iustitiæ, & liber à dominante peccato, cum amat quod iustum est, & odit quod iniustum, sicut oportet ad salutem, ad quod utrumque necessaria est gratia Christi liberatoris. Unde homo cum illa libertate arbitrii, & consequenter cum illa facultate bene vel male agendi pro arbitrio, positis omnibus ad agendum prærequisitis, quam habet, indiget gratia Christi liberatoris, ut bonum velit, & malum nolit, sicut oportet ad salutem: quod confiteri volebant Pelagiani.

Obj. S. Augustinus hoc lib. 1. operis imperfecti, n. 100. sic ait: Si liberum non est, nisi quod duo potest velle, id est, bonum & malum, liber Deus non est, qui malum non potest velle, de quo etiam ipse dixisti (Julianum alloquitur) Deus esse, nisi iustus, non potest: sicine Deum laudas, ut ei asseras libertatem? R. S. Doctorem hic solum obiter reprehendere Julianum, quod minus accuratè loqueretur, & videretur libertatem arbitrii, generaliter sumptam, restringere ad solam indifferentiam activam circa bonum & malum. In quo S. Doctor merito castigat Julianum. Quamvis enim libertas arbitrii, considerata secundum statum, quem habet in homine viatore, & prout est principium meriti & demeriti, sit etiam facultas bene vel male agendi pro arbitrio; atamen, si sumatur generaliter, prout convenit Deo & homini, vel, si vis, si sumatur secundum rationem essentialem, solum est facultas eligendi hoc vel illud, hoc eligendi vel non eligendi, servato ordine finis, in suo loco ostensum est. Nec aliud intendit S. Doctor, qui nunquam reprehendit Pelagianos, quod libertatem arbitrii, qualem habet homo viator, describant per libertatem indifferentiæ circa bonum & malum.

ARTICULUS V.

Utrum S. Augustinus senserit, ad merendum & demerendum in hoc statu, necessariam esse facultatem bene vel male agendi pro arbitrio, positis omnibus ad agendum prærequisitis.

RESPONSIO.

ITa sensit S. Augustinus.

Prob. 1. Ex lib. 3. de lib. arb. c. 1. ubi, postquam probavit, motum illum, quo voluntas avertitur à communi atque incommutabili bona, & ad propria, vel aliena, vel infima, atque omnia commutabilia convertitur bona, culpabilem esse; probavit, inquam, ex eo quod non naturalis, sed voluntarius est, & animus potest illum cohibere, hoc est, in illum erumpere vel non erumpere pro arbitrio; sic Evodium convictum inducit loquentem: Motus, quo huc atque illuc volun-